

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Ivris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

26 de Vi offensiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

De Vi offensa. Cap. 26.

- 1 *Notendi plures vis.*
- 2 *Et quis dicatur vis legis Iulia de vi publica.*
- 3 *Armorum & armorum appellatio quid contineat.*
- 4 *Teli appellatio quid contineat.*
- 5 *Armorum & bellorum potestas penes solum principem.*
- 6 *Arma non ferenda in concionibus, in palatio.*
- 7 *Armatores incedere per vias poenis edictisque regum prohibitum.*
- 8 *Gladium cingere tantum multisvis permissum expeditionis tempore.*
- 9 *Miles habere priuatis hominibus interdicitum.*
- 10 *Vis publica aitis criminibus miscetur.*
- 11 *Vis repulsiva quomodo impunita.*

1 **L**ate & longeque diffunditur vis offensa, quia multa genera sunt officendi, in quibus vis interuenit, sine armis, & armata. Proinde paucis rem illustrare contentus ero, & colligam quaedam insigniora capita ad publicam vim pertinentia, vnica conclusione nevr quoadcunque quis arma telaque habet, praeter viatoria & venatoria, & commercii causa, l. 1. 1. ad leg. Iul. de vi publ. l. 48. Patit. 6. autis illegitime vitur, l. 3. & pen. & s. eod. vel coetum hominum prohibitum colligit, vel eo vitur, l. qui coetus, s. eod. vim publicam exercere dicatur, poenaeque legis Iuliae de vi publica reus.

2 **¶** Armorum appellatio porrigitur a Caio, l. armorum, 4. de ver. sig. non tantum ad gladios & galeas, sed & ad fustes & lapides. Et idem Iustinianus explicat, §. sed ex constitutionibus, de merd. Paul. l. armorum, 9. ad leg. Iul. de vi publ. Vlpianus quoque, l. 3. §. armis deiectionem, de vi & vi ar. P. arma dicit omnia tela, hoc est, & fustes & lapides, nec solos gladios, hastas, frameas, rompheas, & his vim armatam fieri. Idem & Martianus Celsus, l. fin. que res exportari no deb. lib. 4. C. ius. 4. Arma, inquit Varro, s. de ling. Lat. ab arendo, quod his arceamus hostem. Hinc Lucretius, de rer. natu.

Arma antiqua, manus, ungues, dentes, fuerunt.
Fellus, vide Cicer. l. Tuscula & pro Caccin. Valerium, l. 10. de re milit. c. 2. ab armis seu humeris dicta proprie putat, quod ex his pendebant gladii, tela, & reliqua id genus. Item forsitan proprie arma, quae armos defendebant & tegebant.

3 **¶** Vnde a telo differunt: telum namque illud omne tantum potest dici, quod mittitur vel mitti potest, §. item lex Cornelia de sicariis, de publ. ind. Cuius, l. si ignore, §. si scire, de furt. l. 47. P. tit. 2. in lege Iulia quoque de vi publica, telorum appellatione omnia, ex quibus singuli homines nocere possunt, continentur, l. pen. ad leg. Iul. de vi pub. Attamen notandum est, in prohibitione armorum ferendorum, non contineri saxa vel lapides deferentes. Et ita declarauit Senatus Mediolanensis praetori Alexandriae 13. Octob. 1558. Item & voluit appellatione armorum non contineri cultellum, 6. Octob. 1554. vt refert Iulius Clarus, l. 5. sententia. §. fin. praet. crimin. q. 82. stat. 6. nu. 4.

4 **¶** Iure ciuili itaque prohibetur priuatis, arma facere, emere, habere, deferre, exceptis cultellis, ne inde necis occasio oriatur: poenaeque imponitur iis, & qui vendiderunt, quise non vindicauerunt, constit. nouella de armis, coll. 6. tit. 23. l. 3. ad leg. Iul. de vi publ. in P. nullisque mouendorum armorum licentia inconstituito principio datur, l. vni, vt armo. vsus in scio principi, inter d. sit. l. 1. C. ti. 46. Instrumenta quippe bella, arma sunt. Belli autem potestas penes principem est, ca. quid culpatur, 23. q. 1. vel penes eum, qui vices principis gerit in prouincia sibi decreta regenda, ex causa, quae dilationem & moram consulendi principis non patitur: aliter, vt opinor, nequaquam tempore pacis. Sic in formula Comitum Castidoras scribit, lib. 6. Varia, cap. 1. nomine regis Gotthorum, *Violantes nostra pietas exsecratur, in causa possunt sura non brachia: nam cur eligant quareque violenta, qui praesentia probantur habere iudicia: Idem enim emolumenta iudicibus damus, ideo tot officia diuersis largitibus continemus, vt inter vos non sinamus crescere, quod possit ad odium pertinere. Quod & placuit Iuriscoisultis, l. aequissimum, de vsufr. P. Et vt dicebat Terentius, in Eunuch. Omnia prius expeiri, quam armis sapientem decet.*

Sic Clytemnestra, Apud Eurip. in Iphigenia in Aulide, act. 4. vers. 120.

*στρατός τ' ἀν' ἑμὴν ἴαλο μὲ ἐὶ τὰ πρὸς γυμνάσια
λελοισμένους πρὸς ὄσσην μάλλον, ἢ ἀδέρ, id est,
Nec me exercitus culpa uerit, si vos gessero
Civitate potius & prudentia, quam viribus.*

Lucius Domitius, Valer. Max. li. 6. ca. 3. Cice. Verri. 7. cum Sicilliam pro praetore regeret, eximia magnitudinis apro ad se delatus, adduci ad se pastorem, cuius manu occisus erat, iussit, interrogatumque quomodo eam bestiam confecisset, postquam intellexit usum venabulo, crucifixit: quia ipse ad extirpanda latrocinia, quibus prouincia vastabatur, ne quis telum haberet, edixerat. Magni Pompeii in tertio consulatu, inquit Plinius, lib. 34. cap. 14. exstat edictum, in tumultu necis Clodianae, prohibentis vllum telum esse in vrbe.

¶ Fuit aliquando lex Charundae apud Tyrios, post conciones ciuium pacataeque per eum seditiones, vt si quis eas cum ferro intrasset, continuo interficeretur: quam ille proptia morte sanciuir, cum liceret etiam culpam suam diffimulare, vide Valer. Maxi. lib. 6. ca. 1. in fine. Cauent etiam Philistini, quando imperabant Israeilitis, ne esset Faber Ferrarius apud eos, ne forte facerent Hebraei gladium, vel lanceam, 1. Reg. 13. Exstat lex Infubrum, §. ad palatium, de pace tenend. & eius viol. lib. 2. Fund. titu. 27. apud palatium comitis, nullus etiam miles ferat arma, nisi rogatus a comite. Et eorundem etiam lege cautum, §. si quis rusticus, eod. titu. si quis rusticus arma vel lanceam portauerit, vel gladium, iudex, in cuius potestate repertus fuerit, vel arma tollat, vel viginti solidos soluat.

¶ Franciscus primus huius nominis Francorum rex, prohibuit 9. Maii 1539. editio, Ordinance de n' aller armez, masques, deguis, ni porter harquebuzes, pistoles, &c. ne posthac quis armatus per itinera, ciuitates, sylvas, vel nemora vel oppida, potissimum latuatus, incederet: demtis qui ordinibus adscripti essent militaribus, & vexillum ducis regii sequerentur auctoritate publica: indixitque huic delicto bonorum proscriptionem, parte dimidia fisco, alia delatori permissa, & poena arbitrio iudicum. Ademit item eodem editio, priuatis usum archebustorum & machinarum ignearum: quod alia constitutione repetiit, 16. Iulii 1546. Item Henricus 2. alia, 25. Nouemb. 1548. & rursus 28. Nouemb. 1549. Iterum 7. Decemb. 1558.

¶ Ius tantum militibus ferendi gladii & arma dabatur, temporeque tantum expeditionis: vnde Cingulum, quo ensis pendebat, proprium militum insigne, l. pen. de milit. testa. in P. Et Martialis alludit Parazonio loquens, epig. li. 14. epig. 32.

*Militia deus hoc, & grati nomen honoris,
Arma tribuunt ius cingere digna latas.*

Eo pertinent quae de testamento in proximo factis dicta sunt a Iustiniano, §. 1. de testa. Pluar. in Coriola.

¶ Quia tunc, cum in aciem descendebant, cingebantur gladio. Proinde lege Iulia de vi publica, prohibitum habere milites seruos, scilicet armatos, in vrbe aut ruri, veluti Buccellarios, Ilauros, l. fin. ad leg. Iul. de vi public. Cod. Et Archadi. & Honorius, l. nemo, 13. de re milit. lib. 12. Cod. titu. 36. quinque libratum auri multa eos iubent puniri, qui in obsequio priuato milites haberint, & ipsos milites militia exutos plect. Dionysius Syracusanus Tyranni Dionysii filius, arma ademit quibus parum fidebat, Diad. Sicul. li. 16. Bibliot.

¶ Nec valde difficile erit hinc colligere, esse crimen legis Iuliae de vi publica, quando seditio fit, villae expugnantur, obfidantur: si in turba cum telo quis fuerit, si raptus fiat, si homicidium cum armis, l. 5. & pen. ad leg. Iul. de vi public. P. Sed haec habent quoque alia crimina admixta, & idcirco vltra vim haec committentes, aliam animaduersionem patiuntur, l. quoniam, multa facinora, 6. eod. Cod. de qua suis locis. Talia sunt incendere, stuprum vi committere, l. 3. eod. P. l. 5. §. qui vacantem, eod. noua vectigalia, id est, vi plus quam oporteat ex vectigalibus exigere, l. si. eo. in P.

¶ Sed num vis repulsiva, quando vim quis sibi vel rebus suis illatam propulsat, digna sit poena legis Iuliae de vi publica, vel priuata, non inutiliter quaeritur. Et certe venia aliqua hanc dignam esse, supra in homicidii excusatione monuimus. Si armis aggredientem confestim armis repellamus, non ex intervallo, l. 1. §. enim quis, & l. 3. §. eum igitur, de vi & vi arma. P. et si cum moderamine inculpatae tutelae, l. 1. Cod. eod. titu. nos tueamur. Si aliter vim effugere non possimus, l. scientiam, §. qui cum aliter, ad leg. Aquil. P. Verum non omnino impunitum illud esse mihi videtur, quod factum est cum armis, quae habere prohibitum est, & quidem non puniendum euentum, sed quod antea puniendum erat, dico: nisi casu fortuito arma verita aduenerint, vel aduersario erepta vel extorta sint, quibus se tunc defendunt.

